

SASKAŅOTS:

Ministru prezidents
Valdis Dombrovskis

**Ārlietu ministra ikgadējais ziņojums par paveikto un iecerēto darbību
valsts ārpolitikā un Eiropas Savienības jautājumos**

Ziņojumā ir atspoguļots starptautiskās situācijas raksturojums un attīstības tendences, būtiskākie Latvijas ārpolitikas darbības virzieni 2012. gadā, iezīmēts paveiktais un plānotais Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē 2015.gada 1.pusgadā īstenošanā, kā arī izvirzītas 2013. gada prioritātes.

Latvijas ārpolitikā 2012. gadā tika saglabāta pēctecība un nepārtrauktība. Valdības ārpolitiskos mērķus noteica Ministru kabineta darbības deklarācija, 2011.gada ārpolitiskajā ziņojumā definētais ārpolitiskais redzējums 11.Saeimas darbības laikā (2011.-2014.gads), kā arī iepriekšējās Saeimas ārpolitikas debatēs paustās idejas un ieteikumi Latvijas ārpolitisko mērķu īstenošanai.

Starptautiskās situācijas raksturojums un attīstības tendences

2012.gadā Latvijas ārpolitikas pamatdarbs koncentrējās Eiropas Savienības virzienā. Situācijas attīstība Savienībā tiešā veidā ietekmē Latvijas izaugsmes iespējas. Tieši tāpēc Latvija aktīvi definēja un aizstāvēja savu vīziju par ES nākotni. Latvijas un citu līdzīgi domājošo valstu interesēm atbilst tālāka vienotas un cieši integrētas Savienības attīstība, ar vienotu brīvās tirdzniecības, ceļošanas telpu un valūtu. Globālās situācijas evolūcija, pieaugot citu reģionu konkurētspējai, resursu trūcumam, savstarpējai Eiropas Savienības valstu ekonomiskai, politiskai atkarībai, objektīvi liecina par nepieciešamību Eiropai konsolidēt spēkus un uzstāties starptautiskā arēnā ar vienotu un starptautiski aktīvu balsi.

Latvija ir ieinteresēta, lai 2013.gadā visas Eiropas Savienības dalībvalstis saglabātu vienotību un solidaritāti savā starpā, turpinātu nepieciešamās reformas finanšu stabilizācijas jomā, kas ilgtermiņā garantēs Eiropas Savienības kā globāli aktīva un atbildīga spēlētāja tālāku darbību starptautiskajā arēnā.

Latvija ir ieinteresēta prognozējamās un stabilas starptautiskās vides attīstībā, kuras ietvaros problēmjautājumi tiek risināti, balstoties uz starptautisko tiesību principu un savstarpējo politisko un ekonomisko interešu ievērošanu.

Arvien pieaugošā valstu un reģionu savstarpējā atkarība tādos globālās dienas kārtības jautājumos kā klimata pārmaiņu diskusija, resursu ierobežotība, militāri un politiski konflikti, nekontrolējama migrācija un cita veida negatīvas tendences tiešā vai pastarpinātā veidā ietekmē Latviju kā starptautisko procesu dalībnieci.

Viens no būtiskākajiem nestabilitātes faktoriem ir situācija Tuvo Austrumu reģionā. Latvijas drošību ietekmē ne tikai vienotības trūkums starptautiskajā sabiedrībā, bet arī konflikti, kas rada plašāku reģionālu destabilizāciju, masu iznīcināšanas ieroču izplatīšanas draudus, bēgļu un patvēruma meklētāju skaita, energoresursu cenu pieaugumu, kā arī veicina sabiedrību radikalizāciju un terorisma draudu izplatību. Tādēļ Latvijas ārpolitikas interesēs ir konfliktu novēršana un izbeigšana plašākā Tuvo Austrumu reģionā.

2012.gads nerādīja priekšnosacījumus progresam Tuvo Austrumu miera procesā. Latvija uzskata, ka sarunu turpināšana Izraēlas un Palestīniešu pašpārvaldes tiešo sarunu ceļā, kas īstenotos divu valstu risinājumā, ir labākais pamats situācijas stabilizācijai reģionā. Latvijas

interesēs ir vienotas Eiropas Savienības kā viena no svarīgākajiem Tuvo Austrumu miera procesa dalībniekiem pozīcijas paušana konflikta jautājuma risināšanā.

2012.gadā padziļinājās politiskā krīze Sīrijā, pieauga karadarbība. Ne Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padomes valstīm, ne atsevišķu valstu grupām neizdevās panākt risinājumu konfliktam, kas pārtrauktu vardarbību un civiliedzīvotāju masveida bojāeju. Latvijas valdība arī turpmāk atbalstīs aktīvu starptautisko rīcību, lai izbeigtu konfliktu šajā valstī, kā arī īstenotu Latvijas sabiedrotās - Turcijas aizsardzības pasākumus pret iespējamām uzbrukumiem no Sīrijas teritorijas. 12.decembrī Latvija kopīgi ar Baltijas un Ziemeļvalstīm atzina Sīrijas Nacionālās opozīcijas un revolucionāro spēku koalīciju kā Sīrijas tautas leģitīmu pārstāvi.

Caurskatāmības trūkums par Irānas kodolprogrammas mērķiem turpināja radīt starptautiskās sabiedrības bažas. Dažādos formātos notikušās sarunas pagaidām nav panākušas Irānas sadarbību neskaidrību mazināšanā. Latvijas valdība iestājās par vienotu Eiropas Savienības rīcību, piemērojot sankcijas pret Irānu, ar mērķi rosināt to atgriezties pie pilnvērtīgām starpvalstu sarunām. Latvija, tāpat kā starptautiskā sabiedrība, nav ieinteresēta ar kodolieročiem bruņotu valstu skaita palielināšanā.

Uzbrukumi ASV un citu Rietumvalstu vēstniecībām Tuvo Austrumu reģiona un Ziemeļāfrikas valstīs, terorisma akti dažādos pasaules reģionos un citi līdzīga rakstura incidenti aizvadītajā gadā apliecina terorisma draudu aktualitāti ikvienai valstij, t.sk., Latvijai.

Starptautisko organizāciju un divpusējā dienas kārtībā arī aizvadītajā gadā svarīgu lomu spēlēja situācijas stabilizācijas Afganistānā pasākumi. Latvijai šis jautājums ir svarīgs, jo tās karavīri atrodas Starptautisko drošības atbalsta spēku (ISAF) misijā. Tuvojoties 2014.gada beigām, kad Afganistānas valdībai būs jāpārņem lielākā daļa atbildības par situāciju valstī, ir svarīgi radīt priekšnosacījumus, lai Afganistānas teritorija nekalpotu starptautiskā terorisma, narkotisko vielu audzēšanas un izplatīšanas mērķiem. Vienlaicīgi ir svarīgi radīt pamatu Afganistānas tālākai politiskai un ekonomiskai augšupejai, kā arī integrācijai starptautiskajā ekonomiskajā sistēmā. Viens no šādiem integrācijas elementiem varētu būt tirdzniecības ceļa attīstība starp Afganistānu un Ziemeļeiropu, t.sk., Latviju, kura pamati jau ir likti, izveidojot Ziemeļu apgādes tīklu (NDN) – transporta artēriju no Latvijas uz Afganistānu ISAF kravu transportēšanai. Perspektīvā, pārvadājot komerciāla rakstura kravas, NDN varētu kļūt par svarīgu Latvijas tautsaimniecības attīstības veicinātāju. Latvijas vēstniecībām Uzbekistānā un Kazahstānā, pildot NATO kontaktu vēstniecību funkcijas reģionā, ir iespēja Latvijai un Baltijas valstu reģionam attīstīt ekspertīzi par Afganistānā notiekošajiem procesiem, kā arī sniegt ieguldījumu reģiona attīstībā un stabilitātē, daloties ar savu pieredzi demokratizācijas, likuma varas un civilās kontroles pār bruņotajiem spēkiem ieviešanā.

Afganistānas attīstības nākotne pēc 2014.gadā plānotās operācijas beigām bija centrālais jautājums arī NATO samitā Čikāgā. Latvija kopā ar citām ISAF dalībvalstīm nolēma sniegt atbalstu Afganistānas drošības spēku apmācīšanā un uzturēšanā arī pēc 2014.gada. Lai atbalstītu Afganistānas valdību šī uzdevuma izpildei, Latvijas valdība ir apstiprinājusi

gatavību no 2015. līdz 2017.gadam palīdzēt Afganistānas armijas un policijai nostiprināšanai ar ikgadēju līdzfinansējumu 500 000 ASV dolāru apmērā.

Visu minēto problēmu risinājumā Latvija cieši sadarbojās un koordinēja rīcību ar Eiropas Savienības un Ziemeļatlantijas alianses (NATO) sabiedrotajiem. Latvijas dalība šajās organizācijās, kuru stiprināšana un tālāka attīstība ir būtiski valsts labklājības un drošības attīstības elementi, joprojām ir Latvijas ārpolitikas stūrakmeņi.

Svarīgākais gada notikums NATO bija galotņu sanāksme Čikāgā, kurā tika atkārtoti apstiprināta ASV un tās Eiropas sabiedroto ieinteresētība turpmākā efektīvas un mūsdienīgas alianses darbībā. Tāpat, tika pieņemts Latvijai būtisks lēmums par gaisa telpas patrulēšanas Baltijas valstīs nodrošināšanas nepārtrauktību, kas apliecina solidaritātes principa nozīmīgumu NATO biedru starpā. Latvija turpinās sniegt savu artavu alianses tālākā stiprināšanā, pakāpeniski palielinot aizsardzības izdevumus līdz 2% no IKP.

Starptautiskās situācijas nestabilitāte atkārtoti apliecināja nepieciešamību ASV un Eiropas Savienības valstīm turpināt strādāt pie kopīgu risinājumu meklēšanas starptautiski svarīgu problēmu risināšanā. Transatlantiskās saites stiprināšanai un tās efektīvizācijai svarīgi būtu identificēt iniciatīvas, kuru īstenošanā būtu ieinteresētas abas puses. Viena no tām varētu būt transatlantiskās brīvās tirdzniecības zonas koncepcijas attīstība.

Spiediens uz Eiropas Savienības dalībvalstu nacionālajiem budžetiem bija viens no iemesliem progresa trūkumā attiecībā uz Eiropas Savienības daudzgadu budžeta 2014.-2020.gadam pieņemšanu šī gada ietvaros, saduroties valstu – neto maksātāju un valstu – neto saņēmēju, t.sk., Latvijas interesēm. Latvija kopā ar līdzīgi domājošām valstīm turpināja aizstāvēt viedokli, ka Eiropas Savienības vienmērīgai izaugsmei nepieciešama dzīves līmeņu izlīdzināšana dažādu Savienības valstu un reģionu starpā un Kohēzijas finansējuma apjoma saglabāšana vismaz līdzšinējā līmenī, ņemot vērā Latvijas tautsaimniecības attīstības līmeni salīdzinājumā ar ES vidējiem rādītājiem. Latvija aktīvi aizstāvēja pozīciju par nepieciešamību tiešo maksājumu sistēmu padarīt taisnīgāku, kā arī uzstāja uz nepieciešamību finansējumu lauku attīstības politikai Latvijai paredzēt vismaz esošā 2007.-2013.gada plānošanas perioda aploknes apjomā..

Latvijas interese bija vērsta uz tālāku Baltijas jūras reģiona¹ kā viena no Eiropā dinamiskāk augošajiem reģioniem statusa saglabāšanu. Latviju ar šīm valstīm vieno ne tikai ģeogrāfiska kopība, bet dziļas ekonomiskās intereses, jo šīs valstis ir galvenie Latvijas tautsaimnieciskie partneri, kopīga vēsture, mentalitāte, kultūras un izglītības saites.

Reģiona Eiropas Savienības dalībvalstis turpināja atbalstīt stipras un vienotas Eiropas Savienības kā viena no Baltijas jūras reģiona attīstības motoriem tālāku attīstību. Tās saglabāja vienotu filozofiju attiecībā uz nacionālo budžetu sabalansēšanas nepieciešamību, aicinot citas Eiropas Savienības dalībvalstis iepazīties ar reģiona valstu pieredzi šajā jomā. Latvijas paveiktais krīzes pārvarēšanas jomā 2012.gadā ieguva plašu starptautisko rezonansi.

¹ Ietver šajā ziņojumā Baltijas valstis, Ziemeļvalstis, Poliju, Vāciju, Norvēģiju, Islandi un Krievijas Federāciju.

Paralēli Latvijas tradicionāli ciešajām attiecībām ar Baltijas kaimiņiem un Ziemeļvalstīm, kuras raksturoja cieša koordinācija, īpaši ar Lietuvu un Igauniju, Eiropas Savienības jautājumos, t.sk., attiecībā uz daudzgadu budžetu, kā arī uzskatu līdzība par starptautiskās dienas kārtības jautājumiem, piemēram, transatlantiskās saites stiprināšanu, Austrumu partnerības nozīmi Eiropas Savienības ārējā politikā, 2012.gadā aktīvi attīstījās arī attiecības ar Vāciju un Poliju. Abas minētās valstīs uztver Baltijas un Ziemeļvalstis kā ciešus sabiedrotos vienotas pieejas izveidē attiecībā uz Eiropas Savienības nākotni. Baltijas un Ziemeļvalstu sadarbības modelis kā viedokļu koordinācijas mehānisms iegūst interesi arī citās valstīs, piemēram, Lielbritānijā. 2013.gadā Rīga plānots Ziemeļu nākotnes forums, ar 8 valstu un Lielbritānijas premjeru piedalīšanos.

2012.gada laikā tālāku virzību neguva iepriekš plānotie pasākumi reģiona enerģētiskās diversifikācijas virzienā. Lietuvas iedzīvotāji konsultatīvajā referendumā noraidīja Visaginas atomelektrostacijas būvniecības ideju. Baltijas valstu starpā netika panākta vienošanās par reģionālā sašķidrinātās gāzes termināļa būves vietu.

Neatņemama Baltijas jūras reģiona sastāvdaļa ir Krievija. Latvija ir ieinteresēta demokrātiskā un stabilā Krievijas Federācijas attīstībā, kura cieši sadarbojas ar Eiropas Savienību un NATO. Šāda modeļa attīstība ļautu Latvijai un Krievijai stiprināt dialogu dažādās jomās, vēl vairāk kāpinot ekonomisko sakaru apjomu, tūrisma, kultūras un izglītības saites.

Vēršanās pret pilsonisko sabiedrību, pārkāpumi vēlēšanās, neveicināja savstarpējās uzticības veidošanos starp Krieviju un tās partneriem ES un NATO. Dialogā starp Krieviju un tās Eiropas Savienības un NATO partneriem iezīmējās domstarpības starptautisko problēmu risināšanas jomā. Īpašs saspīlējums bija novērojams jautājumā par situācijas stabilizāciju Sīrijā.

Latvija ir vienlīdz ieinteresēta Eiropas Savienības Austrumu partnerības² valstu demokrātiskā un stabilā attīstībā un atbalsta to centienus veidot ciešākas attiecības ar Eiropas Savienību. Brīvās tirdzniecības zonas, kā arī perspektīvā bezvīzu režīma ieviešana ar šīm valstīm radītu vēl labākus nosacījumus Latvijas tirdznieciskajām attiecībām ar šo reģionu.

Progress šo valstu dialogā ar Eiropas Savienību saglabājās dažāds. Baltkrievijā 2012.gada septembrī notika parlamenta vēlēšanas, kuras nenoritēja atbilstoši EDSO standartiem, kā rezultātā attiecības starp Baltkrieviju un Eiropas Savienību politiskajā līmenī joprojām paliek iesaldētas. Latvija ir ieinteresēta dialoga uzturēšanā ar Baltkrieviju, jo tā ir svarīgs tirdzniecības un tranzīta partneris. Vienlaicīgi Latvija ir pārliecināta, ka demokrātijas un tirgus ekonomikas institūtu nostiprināšanās Baltkrievijā sniegtu plašākas iespējas sadarbības veicināšanā dažādās sfērās.

Dažādie vērtējumi Eiropas Savienības dalībvalstu starpā par oktobrī notikušo parlamenta vēlēšanu Ukrainā demokrātiskumu liedza parakstīt Asociācijas līgumu starp Ukrainu un Eiropas Savienību. Latvijas un visas eiropas kopienas drošībai un ekonomikai ir svarīga Ukrainas eiropiskā orientācija, tāpēc Latvijas valdība uzskata, ka ES – Ukrainas

² Armēnija, Azerbaidžāna, Baltkrievija, Gruzija, Moldova, Ukraina

Asociācijas līguma noslēgšana būtu efektīvs līdzeklis Ukrainas reformu kursa veicināšanai un ciešāku attiecību ar ES stiprināšanai.

Oktobrī notika parlamenta vēlēšanas Gruzijā, kurās uzvaru izcīnīja opozīcija. Starptautiskā sabiedrība augsti novērtēja to, ka varas nomaiņa šajā valstī notika mierīgā ceļā. Latvija turpinās veidot ciešas attiecības ar jauno valdību un cer, ka tā turpinās iesāktās valsts reformas, koncentrējoties uz nākotnes mērķiem, nemēģinot īstenot iekšpolitiski šķēļošas darbības un selektīvu tiesvedību.

Lielāko progresu attiecību veidošanā ar Eiropas Savienību turpināja demonstrēt Moldova. Ir paredzams, ka 2013. gadā šī valsts varēs parakstīt Asociācijas līgumu ar Eiropas Savienību.

Pārmaiņas netika novērotas „iesaldēto konfliktu” (Abhāzija, Dienvidosetija, Kalnu Karabaha, Pārdņestra) risināšanā. Stagnācija jau vairāku gadu garumā šo jautājumu risināšanā negatīvi ietekmē atsevišķu Austrumu Partnerības valstu spēju koncentrēties uz svarīgu iekšpolitisko un ekonomisko reformu īstenošanu, kavē to tuvināšanos procesu Eiropas struktūrām.

Latvijas ārpolitikas pamatvirzieni 2012.gadā

2012.gadā Ministru kabineta apstiprinātajā ziņojumā par paveikto un iecerēto darbību valsts ārpolitikā un par paveikto un iecerēto turpmāko darbību Eiropas Savienības jautājumos, 2012.gadam tika definēti šādi ārpolitiskās rīcības virzieni:

- Latvijas aktīva dalība Eiropas Savienības nākotnes veidošanā;
- Latvijas interešu ievērošana Eiropas Savienības budžeta izstrādē 2014.-2020.gadam;
- Gatavošanās prezidentūrai Eiropas Savienības Padomē;
- Dialoga stiprināšana ar Baltijas valstīm, Ziemeļvalstīm, Poliju un Vāciju;
- Latvijas pozīciju aizstāvība aktuālos enerģētikas un transporta infrastruktūras projektos;
- Latvijai labvēlīgu lēmumu pieņemšana NATO Čikāgas samitā;
- Stratēģiskās partnerības stiprināšana ar ASV;
- Labu kaimiņattiecību veidošana ar Krievijas Federāciju;
- Ārējo ekonomisko attiecību veicināšana;
- Atbalsts ārvalstīs dzīvojošiem Latvijas valstspiederīgajiem un tautiešiem.

2012.gadā definētās prioritātes Ārlietu ministrija sadarbībā ar citām institūcijām ir īstenojusi, strādājot sekojošos virzienos:

Dalība Eiropas Savienības nākotnes veidošanā

Attīstoties diskusijām Eiropas Savienības ietvaros par nepieciešamību nodrošināt stabilu pamatu Eiropas Savienības politiskai un ekonomiskai izaugsmei, tika izstrādāta virkne dokumentu – trīs Eiropas Savienības prezidenta H.van Rompeja ziņojumi par ekonomiskās un monetārās savienības pilnveidošanu, Eiropas Komisijas ziņojums par ekonomiskās un monetārās savienības jautājumiem, kā arī „Eiropas nākotnes grupas ziņojums”³.

Latvijas pozīciju attiecībā uz šiem dokumentiem noteica konceptuāls redzējums par Eiropas Savienību kā ekonomiski spēcīgu, politiski stabilu savienību, spējīgu aizstāvēt dalībvalstu intereses jebkurā globālā jomā, vienlaicīgi saglabājot Eiropas Savienību kā nacionālu valstu apvienību, kur Latvija līdzās citām valstīm saglabā savus nacionālās valsts pamatus.

Balstoties uz van Rompeja ziņojumu, ES valstu un valdību vadītāji oktobra Eiropadomē nolēma virzīties uz ciešāk integrētu ES finanšu ietvaru (t.s., banku savienību), fiskālo ietvaru (t.s., fiskālo savienību) un ekonomikas politiku ietvaru, kā arī stiprināt demokrātisko leģitimitāti ekonomikas un monetārās savienības lēmumu pieņemšanā un īstenošanā. 2012.gada 12.decembra ES Ekonomikas un finanšu ministru padomē tika panākta vienošanās

³ ES Ārlietu ministru neformālās grupas (Austrija, Beļģija, Dānija, Francija, Itālija, Vācija, Luksemburga, Nīderlande, Polija, Portugāle un Spānija) gala ziņojums.

par vienotas eirozonas kredītiestāžu uzraudzības sistēmas priekšlikumiem. Pievienošanās šim mehānismam būs atvērta arī eirozonā neietilpstošajām dalībvalstīm, tādējādi nodrošinot iespēju Latvijai uzlabot tās kredītiestāžu pārraudzības ietvaru, kas ir mūsu valsts noguldītāju interesēs. Latvija uzskata, ka Banku savienībai ir jāiekļauj trīs elementi – vienota kredītiestāžu uzraudzība, Eiropas noguldījumu garantiju fonds un vienots neregulējuma mehānisms. Īstermiņa prioritāte EMS pilnveides procesā ir pabeigt un ieviest jauno ekonomikas pārvaldības regulējumu, kā arī nodrošināt vienotā uzraudzības mehānisma un pēc tam arī neregulējuma mehānisma izveidi un darbību.

Latvija, pievienojoties vienotai Eiropas valūtai, vēlas redzēt stabilu un spēcīgu Eiropas Monetāro Savienību, kuras pilnveides rezultātā tiktu veicināta sociāli ekonomisko atšķirību izlīdzināšana starp ES dalībvalstīm un reģioniem.

Latvija martā arī parakstīja Fiskālās disciplīnas (pilnais nosaukums - Līgums par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību ekonomiskajā un monetārajā savienībā) līgumu, kas veicinās budžeta disciplīnu, nostiprinās ekonomikas politiku koordināciju un uzlabos eirozonas pārvaldību, tādējādi sekmējot ES ilgtspējīgu izaugsmi, nodarbinātību un konkurētspēju. Fiskālajā līgumā definētos principus Latvijas valdība ievēroja jau iepriekš, veidojot savu budžetu.

Latvija atbalstīja Izaugsmes un nodarbinātības pakta apstiprināšanu 2012.gada 29.jūnija Eiropadomē, kas paredz 120 miljardu eiro novirzīšanu izaugsmi un nodarbinātību veicinošiem pasākumiem.

Minēto jautājumu apspriešanās un lēmumu pieņemšanā Latvija stingri atbalstīja nacionālo parlamentu iesaistes nepieciešamību.

Eiropas Savienības budžets 2014.-2020.gadam

Latvijai Eiropas Savienības daudzgadu budžets ir svarīgs valsts tautsaimniecības attīstības elements, jo veido galveno daļu publisko investīciju. Ievērojot solidaritātes principu Eiropas Savienībā, Latvija vēlas ar daudzgadu budžeta instrumenta palīdzību uzlabot iedzīvotāju dzīves līmeni, tādējādi mazināt atšķirības ar citām Eiropas Savienības dalībvalstīm un reģioniem, kā arī radīt labākus priekšnosacījumus Latvijas lauksaimniekiem vienlīdzīgas konkurences nodrošināšanā Eiropā un lauksaimniecības nozares Latvijā attīstībai.

2012.gadā Ārlietu ministrija sadarbībā ar citām valdības institūcijām, nozaru organizācijām, nevalstiskajam partneriem strādāja, lai virzītos uz tādu vienošanos par ES daudzgadu budžetu 2014. – 2020. gadam, kas atspoguļotu Latvijas intereses sarunās. Kohēzijas politikā valdība iestājās par finansējuma apjoma saglabāšanu vismaz līdzšinējā līmenī un tādu finansējuma piešķirumu, kas nodrošinātu ES2020 stratēģijas mērķu un prioritāšu sasniegšanu. Savukārt Kopējā lauksaimniecības politikā valdība iestājās par maksimāli strauju tiešo maksājumu izlīdzināšanu, nosakot minimālo tiešo maksājumu līmeni aptuveni 80% apmērā iepretim ES vidējam līmenim, lai nodrošinātu godīgākus un taisnīgākus tiešos maksājumus Latvijas lauksaimniekiem, kā arī finansējumu lauku attīstībai. Pateicoties koordinētai darbībai, ir

panākts progress Latvijas prioritāšu sasniegšanā. Jaunākajā Eiropadomes prezidenta piedāvājumā paredzēts izņēmums Kohēzijas finansējuma ierobežojumam tām valstīm, kurās krīzes laikā bijis ievērojams IKP kritums. To vidū ir arī Latvija. Jaunākais priekšlikums paredz pieaugumu arī tiešajiem maksājumiem.

Latvijas institūcijas ciešā sadarbībā un koordinācijā turpinās Latvijas interešu aizstāvību budžeta jautājumos un labvēlīga valsts tautsaimniecībai risinājuma panākšanā.

Sadarbības stiprināšana ar Baltijas valstīm, Ziemeļvalstīm, Vāciju un Poliju

Latvijas mērķis bija turpināt ciešu sadarbību ar Baltijas valstīm, Ziemeļvalstīm, Vāciju un Poliju kopīgas platformas meklējumiem Eiropas Savienības nākotnes izveidē, pozīcijas skaidrošanai un aizstāvībai daudzgadu budžeta ietvaros, kā arī saskares punktu meklējumiem Latvija būtisku ārpolitisko jautājumu, piemēram, Austrumu partnerības iniciatīvas veicināšanai Eiropas Savienībā. Attiecībās ar Baltijas valstīm nopietnu lomu turpināja spēlēt vienotu risinājumu identifikācija reģiona valstu enerģētikas drošības stiprināšanā.

Minētie mērķi tika īstenoti regulāru politisko konsultāciju ietvaros dažādos līmeņos, piemēram, 23.augustā Rīgā viesojās VFR ārlietu ministrs G.Vestervelle, novembra beigās Polijas prezidents B.Komorovskis, Viļņā septembrī notika NB8 ārlietu ministru tikšanās, Latvijas prezidents A.Bērziņš oktobrī apmeklēja Berlīni u.c.

Baltijas valstu starpā dažādu politisko līmeņu un resoru starpā tika sasniegts augsts koordinācijas līmenis kopīgo interešu īstenošanai Eiropas Savienībā, īpaši ES daudzgadu budžeta jautājumos.

Augstu intensitāti saglabāja tradicionāli ciešā sadarbība drošības politikas jomā. Īpaši uzsverama Latvijas Nacionālo bruņoto spēku sadarbība ar Ziemeļvalstīm Afganistānā.

Drošības politika

Latvijas prioritātes 2012.gadā bija labvēlīgu lēmumu pieņemšana NATO Čikāgas samītā, t.sk., stiprināt sabiedroto solidaritāti un spēju ātri reaģēt un efektīvi rīkoties jebkura apdraudējuma situācijā, nodrošināt Baltijas gaisa telpas patrulēšanas misijas ilgtermiņa risinājuma apstiprināšanu, veicināt koordinētu atbildības nodošanas procesu Afganistānā, palielināt tranzīta kravu plūsmu caur Latviju, tādējādi nodrošinot lielāku finansiālu pienesumu Latvijas ekonomikai. Kā prioritāte saglabājās militāro mācību ar sabiedrotajiem norise Latvijas un reģiona teritorijā.

Saeima pieņēma jaunu Valsts aizsardzības koncepciju un apņēmas līdz 2020. gadam panākt aizsardzībai 2% no IKP lielu finansējumu, kas demonstrē Latvijas vēlmi uzņemties gan lielāku atbildību par valsts aizsardzību, gan apliecina Latvijas vēlmi būt aktīvai un uzticamai NATO sabiedrotajai.

Čikāgā tika pieņemts lēmums turpināt NATO Gaisa telpas patrulēšanas operāciju Baltijas valstīs bez ierobežojuma laikā, kas ir alianses klātbūtnes Baltijas reģionā būtisks elements.

Lai sekmētu pilnvērtīgu iesaisti NATO politikas plānošanā un īstenošanā, Latvijā un Baltijas reģionā regulāri notika sabiedroto militārās mācības, t.sk., ar ASV militārpersonu piedalīšanos - *Saber Strike 2012*, *Baltic Host 2012*. Mācību rīkošana veicina NATO redzamo klātbūtni un trenē sadarbību starp sabiedroto bruņotajiem spēkiem.

Latvija turpināja militāro līdzdalību operācijā Afganistānā. Turpinot sadarbību ar Ziemeļvalstīm, Latvija, Zviedrija, Somija un Norvēģija izveidoja kopīgu Ziemeļvalstu – Baltijas pārejas atbalsta vienību Mazarišarfā. Baltijas valstu starpā tika izvērstā sadarbība aizsardzības jomā, uzlabojot sadarbības institucionālo ietvaru, kā arī veidojot jaunus trīspusējās sadarbības projektus militāro apmācību un kopējo spēju uzlabošanā.

Latvijas centieni rezultātā Centrālāzijas valstu pārstāvji tika uzaicināti piedalīties NATO valstu un valdību vadītāju sanāsmē Čikāgā, tādējādi sekmējot šo valstu iesaistīšanos Afganistānas ilgtspējīgā attīstībā, tai skaitā kravu pārvadājumu jomā.

Lai veicinātu starptautisko drošību, Latvija iesaistījās aizsardzības reformu atbalsta un kapacitātes celšanas projektu īstenošanā ar valstīm, kuras vēlas attīstīt ciešāku sadarbību ar NATO un ES vai arī kurām ir vēlme kļūt par NATO un/vai ES dalībvalstīm, kā arī valstīm, kurās starptautiskās operācijās piedalās vai ir piedalījušies NBS. Prioritāri tās ir tādas valstis kā Gruzija un Moldova.

Stratēģiskās partnerības stiprināšana ar ASV

Latvijas interesēs bija stratēģiskās partnerības turpināšana ar ASV, īpaši divpusējo ekonomisko kontaktu padziļināšanā, tādējādi veicinot ciešākus kontaktus ārpus tradicionāli aktīvajām saitēm politiskā dialoga un drošības politikas jomā.

28. jūnijā notika ASV valsts sekretāres Hilarijas Klintones vizīte, kas simboliski apliecināja Latvijas un ASV stratēģisko partnerību. Tikšanos laikā ar Latvijas amatpersonām tika atkārtoti konstatēts, ka abu valstu viedokļi par starptautiskās dienas kārtības jautājumiem, t.sk., situāciju Krievijā, reformu turpināšanu Austrumu partnerības valstīs, Afganistānas risinājumiem, ir ļoti līdzīgi. H.Klintones vizītes laikā tika parakstīta arī vienošanās par attīstības palīdzības sniegšanu Moldovas tieslietu sistēmai, kas nostiprina Latvijas un ASV partnerību demokratizācijas procesu atbalstam ES Austrumu partnerības valstīs. Vienlaikus, vizītes laikā tika parakstīts saprašanās memorands par Fulbraita stipendiātu apmaiņu, tādējādi kopā ar Baltijas – ASV Brīvības Fondu veiksmīgi veicinot izglītības sakarus starp ASV un Latviju.

Gada laikā tika īstenotas sadarbības aktivizēšanas iespējas ekonomiskās sadarbības laukā – 2.-3. jūlijā Latviju apmeklēja ASV Biznesa misijas vizīte, kurā piedalījās kinoindustrijas, IT, mašīnbūves, ķīmiskās rūpniecības, aviācijas, aizsardzības, nekustamo īpašumu un būvniecības nozares uzņēmumi (t.sk., *Boeing*, *Procter&Gamble*, *Warner Brothers* u.c.).

Latvija aktīvi strādāja, lai popularizētu tā sauktā „Ziemeļu apgādes tīkla” (NDN) potenciālu komerckravu pārvadājumiem. 2012.gada maijā Ārlietu ministrija rīkoja starptautisku konferenci par „ziemeļu apgādes tīkla” pārveidi par komerciālu tranzīta ceļu un Afganistānas nākotni, kurā piedalījās vairāk nekā 150 dalībnieku – valdību pārstāvji, ārlietu eksperti,

AM_271212; Ārlietu ministra ikgadējais ziņojums par paveikto un iecerēto darbību valsts ārpolitikā un Eiropas Savienības jautājumos

transporta un tranzīta nozares uzņēmēji no Afganistānas, Centrālāzijas, ES, Gruzijas, Indijas, NATO, Krievijas, ASV u.c. Kopš 2009. gada caur Latviju uz Afganistānu pārvadāts kravas vairāk nekā 60 000 TEU apmērā no ASV un Eiropas valstīm, bet 2012.gadā tika uzsākti pārvadājumi arī pretējā virzienā – no Afganistānas.

2012. gadā tika veicināta arī ciešāka sadarbība ar ASV drošības jautājumos, septembrī tika parakstīts 4 gadu sadarbības plāns starp NBS un ASV Mičiganas nacionālo gvardi, par sadarbību konkrētos militāro spēju attīstības jautājumos, saskaņā ar 2012. gada pieņemto NBS Ilgtermiņa attīstības plānu. Sadarbības plānā ir iekļauts kopējs projekts Libērijā, kur Latvijas un ASV karavīri kopēji apmācītu Libērijas bruņoto spēku instruktorus.

Attiecību veidošana ar Krievijas Federāciju

Latvijas interesēs bija veicināt uz abpusējām interesēm balstītu sadarbību, t.sk., ekonomisko sakaru paplašināšanu.

Abas valstis turpināja attīstīt praktisko sadarbību – notika nozaru ministru tikšanās, robežas demarkācijas komisijas, Starpvaldību komisijas darba grupu, kā arī vēsturnieku komisijas sēdes. Paplašinājās sadarbība ar Krievijas reģioniem.

2012.gada novembrī stājās spēkā un no 2013. gada 1.janvāra tiek piemērots abu valstu uzņēmējiem būtiskais līgums par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu. Starpvalstu sadarbība arī veiksmīgi attīstījās „Ziemeļu apgādes tīkla” funkcionēšanā.

Krievija 2012.gada augustā noslēdza iestāšanās PTO procedūras un kļuva par pilntiesīgu tās dalībvalsti. Lai tas perspektīvā sniegtu Latvijas uzņēmējiem papildus uzņēmējdarbības iespējas, Latvija uzskata, ka ir veicama nepārtraukta Krievijas uzņemto saistību uzraudzība.

Negatīvus elementus starpvalstu attiecībās ienesa Krievijas nepamatotās apsūdzības attiecībā uz februāra referendumu par otro valsts valodu, kā arī neobjektīvie vērtējumi un kritika starptautiskajās organizācijās par Latvijas vēstures jautājumiem un nepilsoņu problemātiku.

Ārējo ekonomisko attiecību veicināšana

Ārējo ekonomisko attiecību veicināšana bija viens no ārpolitikas darbības augstākajām prioritātēm. Pamata uzmanība tika veltīta koordinācijas uzlabošanai starp dažādām valdības institūcijām ārējās ekonomiskās darbības koordinēšanā, vizīšu organizācijai uz trešajām valstīm, aicinot uzņēmējus piedalīties tajās vai iepazīstinot trešās valstis ar Latvijas tautsaimniecības potenciālu, īpašu apaļo galdu Latvijas uzņēmējiem par nozarēm vai valstīm rīkošanā, lai iepazīstinātu uzņēmējus ar iespējām ekonomisko sadarbību veicināšanā ar trešajām valstīm. Ārlietu ministrija sadarbībā ar citām institūcijām turpināja sadarboties ar OECD (*Organisation of Economic Co-operation and Development*), lai nodrošinātu, ka Latvija tiktu uzaicināta pievienoties organizācijai tās nākamajā paplašināšanās kārtā.

2012.gada 15.maijā tika izveidota Ārējās ekonomiskās politikas koordinācijas padome, lai nodrošinātu vienotu, efektīvu ārējo ekonomisko politiku Latvijas starptautiskās konkurētspējas stiprināšanai. Padomes priekšsēdētājs ir ārlietu ministrs, priekšsēdētāja

vietnieks – ekonomikas ministrs. Padomē strādā arī satiksmes ministrs un zemkopības ministrs, Valsts prezidenta un Ministru prezidenta biroju pārstāvji, kā arī Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras direktors, Latvijas Darba devēju konfederācijas ģenerāldirektore un Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras valdes priekšsēdētājs.

Ārlietu ministrija pievērsa īpašu uzmanību jaunu tirgu apgūšanai Latvijas uzņēmēju vajadzībām – Brazīlija (ārlietu ministra aprīļa vizītes laikā tika pārrunātas ciešākas sadarbības iespējas IKT un tranzīta un loģistikas jomās), Dienvidaustrumāzija (ārlietu ministra aprīļa/maija vizītes laikā Malaizijā, Indonēzijā un Singapūrā tika pārrunāta sadarbības veicināšana izglītības, tranzīta un loģistikas, farmācijas un kokapstrādes jomās), Līča valstis (Ministru prezidentu marta vizītē uz AAE un Kataru pavadīja plaša uzņēmēju delegācija, Azerbaidžāna (Ministru prezidenta vizīte novembrī, piedaloties uzņēmējiem). Vizītes mērķis bija piesaistīt jaunas investīcijas un attīstīt sadarbību informācijas tehnoloģiju, transporta un loģistikas, kokapstrādes, farmācijas, lauksaimniecības un citās jomās).

Īpaša uzmanība tika pievērsta Latvijas divpusējām attiecībām ar Ķīnu – 10.-13.septembrī Ministru prezidents Ķīnā, Tiandzinas (*Tianjin*) pilsētā, piedalījās ‘vasaras Davosas’ forumā, kā arī vizītes uz ĶTR ietvaros tikās ar dažādām augsta līmeņa Ķīnas amatpersonām, to skaitā arī premjeru Venu Dzjabao (*Wen Jiabao*). 21.-23. oktobrī Ķīnas komercministra vietnieka Chen Jian ar Ķīnas uzņēmēju delegāciju vizītē Latvijā ietvaros tika parakstīts Saprašanās memorands starp Ekonomikas ministriju un Ķīnas Tautas Republikas Komercministriju par apvienotās investīciju veicināšanas darba grupas izveidošanu Latvijas-Ķīnas Apvienotās Komitejas ietvaros u.c.

Tāpat nozīmīgs pasākums Latvijas atpazīstamības veicināšanai ārvalstīs, kas arī sniedza Latvijas uzņēmējiem iespēju nepastarpināti veidot kontaktus ar Ķīnas un citu valstu potenciālajiem sadarbības partneriem, bija Latvijas valdības un organizācijas *Horasis* 2012.gada 25.-26.novembrī Rīgā organizētais Starptautiskais Ķīnas uzņēmējdarbības forums (*2012 Global China Business Meeting*).

Tika attīstīta divpusējo attiecību līgumtiesiskā bāze, piemēram, parakstītas nodokļu konvencijas ar Apvienotajiem Arābu Emirātiem, Turkmenistānu, Meksiku, parakstīts protokols, ar ko groza Latvijas – Gruzijas 13.10.04. nodokļu konvenciju, parafēta nodokļu konvencija ar Indiju, Kipru, ar 01.01.2013. uzsākta protokola, ar ko groza Latvijas-Ķīnas 07.06.96. nodokļu konvenciju, piemērošana.

Lai veicinātu Latvijas augstākās izglītības eksportspēju, 2012. gada augustā Indijā uzturējās Ārlietu ministrijas pagaidu konsulārās misijas pārstāvji, lai izsniegtu ilgtermiņa vīzas Indijas un Nepālas pilsoņiem – kopā 92 potenciālajiem Latvijas augstskolu studentiem. Šāda misija ārlietu dienesta vēsturē tika organizēta pirmo reizi.

Latvijas uzņēmējiem un citiem interesentiem iepazīties ar uzņēmējdarbības specifiku ārvalstīs un nodibināt vērtīgus biznesa kontaktus ļāva Ārlietu ministrijas rīkotie tematiskie pasākumi Austrumāzijas, Centrālāzijas, Centrāleiropas valstīs, Līča valstīs, Ziemeļvalstīs, Turcijā, Vācijā, Lielbritānijā, Krievijā, Ukrainā, Igaunijā un Lietuvā, kā arī virkne organizētie biznesa forumi, semināri vai apaļā gada diskusijas, kur bija iespējams tikties ar Ķīnas, Horvātijas,

Gruzijas, Igaunijas, Turcijas, Ukrainas, Turkmenistānas, Japānas, Somijas u.c. valstu uzņēmējiem.

Tika īstenots aktīvs lobija darbs OECD dalībvalstu galvaspilsētās, kā arī ar OECD dalībvalstu vēstniekiem un organizācijas sekretariātu Parīzē ar mērķi gūt atbalstu Latvijas OECD dalībvalsts statusa iegūšanai. Latvijas pārstāvji ir izmantojuši OECD Komiteju sanāksmes, lai informētu citas dalībvalstis par Latvijas pieredzi noteiktu jautājumu risināšanā. Dalība OECD Komitejās palielina valsts atpazīstamību, kas ir būtisks priekšnoteikums, lai Latvija iestātos šajā organizācijā. Ieviešot OECD standartus Latvijai svarīgās nozarēs, tiktu sekmēta Latvijas ekonomiskā izaugsme. Pievienojoties OECD, Latvijai automātiski tiktu piešķirts augstākās kategorijas OECD kredītreitings, kas savukārt padarītu Latviju vēl pievilcīgāku investīcijām, kā arī atvieglotu pieeju kredītu tirgiem tautsaimniecībai nozīmīgu projektu finansēšanai.

Ir izvērtētas un identificētas jomas, kurās Latvijas eksperti varētu piedāvāt saturisko ieguldījumu atbilstošām komitejām. Latvija ir informējusi organizācijas sekretariātu par OECD instrumentiem, kuriem tā ir gatava pievienoties tuvākajā nākotnē.

Atbalsts Latvijas valstspiederīgajiem ārvalstīs, vīzu izsniegšana ārvalstniekiem

Ārlietu ministrija turpināja sniegt atbalstu Latvijas valstspiederīgajiem ārvalstīs, kā arī sniedza ieguldījumu ciešāku sakaru veicināšanā ar ārvalstīm, nodrošinot operatīvu vīzu izsniegšanu trešo valstu pilsoņiem.

2012. gadā, salīdzinot ar 2011.gadu, Latvijas pārstāvniecībās ārvalstīs pieņemto vīzu pieteikumu skaits pieaudzis kopumā par 12%. 2012.gadā ir pieņemts rekordliels skaits vīzu pieteikumu - 182 480 vīzu pieteikumi, kas ir par 19 176 vīzu pieteikumiem vairāk nekā 2011.gadā. Tādejādi, valsts budžets 2012.gadā papildināts par 4 379 961 LVL, kas ir par 410 352 LVL vairāk nekā 2011. gadā.

Vislielākais saņemto vīzu pieteikumu skaits 2012.gadā bija vēstniecībā Krievijā – 90 999, kas, salīdzinot ar 2011.gadu, ir par 12% vairāk, kā arī vēstniecībā Baltkrievijā – 23 646, kas, salīdzinot ar 2011.gadu, ir par 21% vairāk.

2012. gada oktobrī notika Šengenas ekspertu komisijas novērtēšanas vizītes vīzu jomā Latvijas Ģenerālkonsulatā Sanktpēterburgā un Latvijas vēstniecībā Minskā, kuras laikā starptautiskie eksperti pozitīvi novērtēja Latvijas pārstāvniecību darbu Šengenas tiesību aktu piemērošanas jomā.

Tāpat, 2012.gada pirmajos trīs ceturkšņos ir pieaudzis Latvijas pārstāvniecībās sniegto konsulāro pakalpojumu skaits Latvijas valstspiederīgajiem, salīdzinot ar 2011.gada trīs ceturkšņiem - konsulāro maksas pakalpojumu skaits par 31% un valsts nodevu pakalpojumu skaits par 39%, kā arī bezmaksas konsulāro pakalpojumu skaits par 37%.

2012.gada 1.jūnijā stājās spēkā Ārlietu ministrijas sagatavotie MK noteikumi „Materiālās palīdzības nodrošināšanas kārtība ārkārtas situācijā ārvalstī nonākušai personai”, kas paredz iespēju ārvalstīs ārkārtas situācijā nonākušam Latvijas valstspiederīgajam no valsts saņemt pēc tam atmaksājamus finanšu līdzekļus. Tas ir jauns instruments konsulārā dienesta rīcībā,

AM_271212; Ārlietu ministra ikgadējais ziņojums par paveikto un iecerēto darbību valsts ārpolitikā un Eiropas Savienības jautājumos

kas nodrošina personai iespēju atgriezties Latvijā gadījumos, kad cita palīdzība nav pieejama. Līdz šim ir pieņemti 45 lēmumi par materiālās palīdzības piešķiršanu. Kopējā personām izmaksātā summa ir aptuveni 4000 latu.

2012.gadā Ārlietu un Iekšlietu ministriju sadarbības rezultātā Latvijas vēstniecībām Amerikā, Lielbritānijā un Īrijā tika sagatavotas un nodotas mobilās pasu darbstacijas, kas nodrošina iespēju pieņemt pasu un personu apliecību pieteikumus un iegūt biometriskos datus ārpus pārstāvniecības, tādējādi ļaujot īstenot ikviena pilsoņa Satversmē paredzētās tiesības piedalīties vēlēšanās un stiprināt saikni ar Latviju. Līdz šim izbraukumu sesijās Amerikā, Lielbritānijā un Īrijā ir pieņemti jau 792 pieteikumi.

Diasporas jautājumi

2012. gada sākumā publicētie Latvijas Tautas skaitīšanas rezultāti apliecināja iespaidīgās emigrācijas apmērus (200 tūkstoši pēdējo desmit gadu laikā) no Latvijas uz, galvenokārt, Eiropas Savienības valstīm. Emigrācijas procesam turpinoties, Latvijā atsevišķās profesijās veidosies kvalificēta darbaspēka deficīts un kopumā tiks kavēta dzīves līmeņa izlīdzināšanās ar attīstītajām Eiropas Savienības valstīm, neskatoties uz diasporas ekonomisko pienesumu (naudas pārvedumi un tūrisma veicināšana).

Ārlietu ministrija koordinācijā ar citām valsts institūcijām, sociālajiem un nevalstiskajiem partneriem Valdības rīcības plāna ietvaros 2012. gadā izstrādāja informatīvo ziņojumu „Ārlietu ministrijas rīcības plāns sadarbībai ar latviešu diasporu 2013.-2015.gads”, kurā iezīmēti konkrēti priekšlikumi sadarbības veicināšanai ar tautiešiem ārvalstīs, vērsti uz saiknes saglabāšanu ar izbraukušajiem uz ārvalstīm.

Lai tuvāk iepazītu diasporas problemātiku un dažādu valstu pieejas, tika aktivizēta sadarbība ar pētniekiem, kā arī starptautiskajām institūcijām. Tika rīkotas starptautiskā mēroga konferences: aprīlī „Migrācija un identitāte: veicinot diasporas lomu” sadarbībā ar Eiropas Komisijas pārstāvniecību, un decembrī „Emigrācijas ekonomiskā ietekme uz Latviju un pārējām Baltijas valstīm” sadarbībā ar OECD. Tāpat īpaša uzmanība tika pievērsta sabiedrības informēšanai masu medijos par diasporas jautājumiem, kā arī pasākumu rīkošanai, t.sk., diasporas konferencei, kuru Ārlietu ministrija organizēja sadarbībā ar Kultūras ministriju un diasporas organizācijām.

Diasporas atbalstam tika īstenoti arī pasākumi, kas ietverti Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņēs. Turpinot diasporas konferencē iesāktu darbu, tika organizētas vairākas tematisko grupu (izglītības, jaunatnes sadarbības, kultūras, novadnieku, ārpusskolas izglītības) tikšanās, nodrošinot pēctecību konferencē izstrādātajiem sadarbības priekšlikumiem.

Attīstības sadarbība

2012. gadā finansējums divpusējās attīstības sadarbības īstenošanai sasniedza 50 269 LVL apmērā, kurš tika izlietots tieslietu un reģionālās attīstības jomās Moldovā un Afganistānā, kā arī līdzfinansējumam nevalstisko organizāciju projektiem. 2012.gadā Ārlietu ministrija ar

finansējumu piedalījās Satiksmes ministrijas izstrādātajā projektā, kas paredz pieredzes apmaiņu ar Afganistānas ekspertiem aviācijas un dzelzceļa jomā. ĀM sadarbībā ar citām institūcijām arī koordinēja pieredzes apmaiņas nodošanas pasākumus Centrālās Āzijas partneriem, piemēram, no 2. līdz 7.septembrim eksporta kontroles un ar to saistīto robežu drošības programmas ietvaros pieredzes apmaiņas vizītē Latvijā uzturējās eksperti no Uzbekistānas Valsts prezidenta administrācijas, Valsts Muitas komitejas, Ārlietu ministrijas un Nacionālās drošības dienesta Valsts robežu aizsardzības komitejas.

Gatavošanās Eiropas Savienības prezidentūrai 2015.gada 1.pusgadā

2015.gada 1.pusgads Latvijas ārpolitikā būs īpaši aktīvs un piesātināts, jo Latvija pirmo reizi uzņemsies veikt Eiropas Savienības Padomes prezidējošās valsts pienākumus. Šī loma prasīs koordinētu un precīzu Latvijas valdības institūciju, Ministru Kabineta, Saeimas un Valsts Prezidenta rīcību, prezidentūras nodrošināšanā sadarbojoties valsts institūcijām, sociālajiem partneriem, kā arī nevalstiskajām organizācijām. 2012.gadā tika uzsākti priekšdarbi sekmīgas Latvijas Republikas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē īstenošanai. Gatavošanās prezidentūrai ieņems prominentu vietu Latvijas ārpolitikā arī 2013.gadā.

Saskaņā ar Ministru kabineta lēmumu, 2012.gadā tika izveidots prezidentūras Eiropas Savienības Padomē sekretariāts, kuru vada direktore Inga Skujiņa. Gada beigās sekretariātā strādāja desmit darbinieki. Sekretariāta uzdevums ir ciešā kopdarbībā ar pārējiem prezidentūrā iesaistītajiem spēlētājiem izstrādāt Latvijas prezidentūras saturisko pusi, t.i., sešu mēnešu prioritātes un darba programmu un Trio (Itālija, Latvija, Luksemburga) darba programmu, kā arī sagatavot organizatoriski administratīvos jautājumus sekmīgai pasākumu norisei Latvijā. Prezidentūras prioritāšu definēšanā un darba programmas sagatavošanā ir sperti pirmie soļi, organizējot sabiedriskās diskusijas un to rezultātus integrējot ar Eiropas Savienības darba kārtību un starptautiskajiem procesiem globālā mērogā. Lai gan līdz Latvijas prezidentūrai 2015.gadā starptautiskā mērogā vēl norisināsies virkne būtisku pasākumu, jau šobrīd var iezīmēt lielos darbības virzienus:

- sabiedrības līdzdalība un informācijas sabiedrība, t.sk., diasporas tematika,
- sadarbība ar starptautiskajiem partneriem,
- izaugsme un cilvēkdrošība,
- Baltijas jūras reģiona attīstība.

Atbilstoši četriem minētajiem darbības virzieniem turpmāk tiks definēti konkrēti jautājumi, politikas, ES līmeņa tiesību akti, pie kuriem Latvija strādās prezidentūras laikā, sekojot starptautiskajām aktualitātēm un norisēm tepat Latvijā.

Potenciālie prioritārie darba virzieni ir apspriesti ar Trio partneriem, un secināts, ka līdzīgos virzienos strādāt gatavojas arī Itālija un Luksemburga. Oktobrī Rīgā pēc Latvijas puses iniciatīvas norisinājās Trio pirmā sanāksme. Nākamā plānota 2013.gada februārī.

Eiropadomes priekšsēdētājam H.van Rompejam 2012.gada decembrī ir nosūtīta vēstule, kurā Latvija ir izteikusi vēlmi un gatavību 2015.gada maijā organizēt Austrumu partnerības samitu.

Līdzīgi kā citas prezidējošās valstis arī Latvija veidos kultūras programmu prezidentūras sešiem mēnešiem. Pamatā tiks izmantotas jau esošās iestrādes un kultūras pārstāvju iniciatīvas 2015.gadā, kas risināsies neatkarīgi no prezidentūras. Tomēr papildus tiek strādāts pie kultūras projektu intensificēšanas, tos sasaistot ar Latvijas prezidentūru. Piemēram, par prezidentūras noslēguma pasākumu Latvijā 2015.gada jūnijā ir iecerēts noteikt Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku atklāšanas pasākumu, nodrošinot arī Itālijas un Luksemburgas jauniešu kolektīvu piedalīšanos. Abu minēto valstu interese par dalību šādā

projektā ir liela, jo tas vienlaicīgi ļauj jauniešus ieinteresēt un izglītēt par Eiropas Savienības procesiem.

Bez iepriekš minētajiem prezidentūras satura jautājumiem būtiskākie izaicinājumi ir:

- cilvēkresursu sagatavošana,
- pārdomātas un efektīvas finanšu resursu sistēmas izveide,
- Latvijas Nacionālās bibliotēkas kā prezidentūras pasākumu galvenās norises vietas sagatavošana,
- efektīvas lēmumu pieņemšanas un komunikācijas sistēmas izveide, lai nodrošinātu ātru un precīzu darbu visos līmeņos prezidentūras sešu mēnešu laikā,
- sagatavošanās perioda administratīvo procesu caurspīdīguma nodrošināšana, kas sekmētu sabiedrības uzticēšanos, atbalstu un dalību Latvijas prezidentūrā Eiropas Savienības Padomē 2015.gadā un tās sagatavošanas procesā.

Ārpolitikas pamatvirzieni 2013.gadam

2013.gadā Latvijas ārpolitika turpinās koncentrēties uz Latvijas interešu aizstāvību Eiropas Savienībā, stiprinot Latvijai prioritārās Vienotā tirgus sniegtās pamatbrīvības visā Eiropas Savienībā, lai tuvotos patiesi integrētas un iekšējā tirdzniecībā brīvas Eiropas Savienības vīzijas realizācijai, aizstāvot labvēlīgu nosacījumu panākšanu sarunās par ES daudzgadu budžetu 2014.-2020.gadam, kā arī gatavojoties Latvijas prezidentūrai ES Padomē 2015.gadā. Latvija arī turpmāk būs ieinteresēta drošā ārējā vidē, sniedzot artavu vienotas un efektīvas Ziemeļatlantijas alianses darbībā, veidojot ciešu un aktīvu transatlantisko dialogu, t.sk., Latvijas stratēģiskās partnerības padziļināšanu ar ASV. Uzmanības lokā būs arī labu kaimiņattiecību veicināšana ar Krievijas Federāciju, atbalsts Austrumu partnerības valstīm to centienos tuvināties Eiropas struktūrām, atbalsta sniegšana Latvijas uzņēmējiem jaunu tirgu apgūvē, atbalsts diasporai un ceļotājiem no Latvijas, kā arī atbalsts sabiedrības līdzdalībai gan Latvijas ārpolitikas veidošanā, gan starptautiskā mērogā.

Arī 2013.gadā viens no svarīgākajiem jautājumiem, kas ietekmēs Latvijas ārpolitiku, ir situācijas attīstība Eiropas Savienībā. Veiktie pasākumi situācijas stabilizācijā, turpinošās smagās reformas atsevišķās Savienības dalībvalstīs, protesta un separātisma potenciāls liek ES institūcijām un valdībām joprojām strādāt pie krīzes izraisīto problēmu risinājumiem. 2013.gads būs noteicošais lēmuma pieņemšanā par Latvijas dalību eiro zonā, kā arī sarunās par daudzgadu budžeta nosacījumiem. Sekmīgs šo sarunu iznākums būs svarīgs, cik veiksmīgi attīstīsies Latvijas tautsaimniecība un augs iedzīvotāju labklājības līmenis tuvākajā desmitgadē.

Ņemot vērā šo situāciju, Latvijas ārpolitikas pamatvirzieni 2013.gadā būs sekojoši:

Dalība diskusijā par Eiropas Savienības nākotni

Latvijas integrācijas līmenis ar Eiropas Savienības dalībvalstīm izaugsmes veicināšanas un ārējās un iekšējās tirdzniecības jomā, enerģētiskās drošības stiprināšanā, transporta un komunikāciju infrastruktūras izbūvē, izglītības un kultūras sfērās saglabājas nemainīgi ciešs. Tuvākajās desmitgadēs tas noteiks objektīvu Latvijas valsts ieinteresētību vēl labāka integrācijas modeļa izveidē ar Eiropas Savienības partneriem. Neviena trešā valsts vai valstu grupa nespēj piedāvāt ilgtspējīgu alternatīvu Latvijas valsts interešu pilnvērtīgai īstenošanai. Tādējādi Latvija ir vitāli ieinteresēta krīzes seku pārvarēšanā Eiropas Savienības ietvaros. Jebkāda cita situācija attīstība Eiropas Savienības ietvaros, tas ir, daļēja savienības fragmentācija, ekonomisko, finanšu un politisko grūtību turpināšanās tiešā veidā negatīvi ietekmēs Latvijas izaugsmes iespējas.

Latvija joprojām redz Eiropas Savienību kā brīvprātīgu nacionālu valstu apvienību, balstītu uz solidaritāti un kopīgām vērtībām. Latvija turpinās atbalstīt integrācijas padziļināšanu visu Eiropas Savienības dalībvalstu starpā, cenšoties neveidot dažādas integrācijas pakāpes grupas un izvairīties no „daudzātrumu” Eiropas veidošanās, kas varētu radīt šķelšanos Eiropas Savienības valstu starpā, ar negatīvām politiskām, ekonomiskām un finanšu konsekvencēm

visam kontinentam. Vienlaicīgi, ja notiek virzība uz ciešāku integrāciju atsevišķu dalībvalstu starpā, tad Latvija vēlas būt ciešākas integrācijas valstu kodolā.

Prioritāšu tālāka definēšana prezidentūrai Eiropas Savienības Padomē

Definējot prioritātes Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomes sešiem mēnešiem, 2012.gads ir nosacīti uzskatāms par „ieکشējo” nacionāla līmeņa diskusiju procesu. 2013.gadā ir jāuzsāk aktīvas konsultācijas ar Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsēkretariātu, Eiropas Komisiju, Eiropas Parlamentu, ES dalībvalstīm, lai noskaidrotu to redzējumu un detalizēti izstrādātu jautājumus, kurus Latvija rosinās iekļaut Eiropas Savienības darba kārtībā 2015.gadā.

Latvijas prezidentūras sešu mēnešu darba programma ir jāapstiprina ES Vispārējo lietu padomē 2014.gada rudenī, līdz ar to 2013.gada laikā jāvienojas par to, kas būs Latvijas prezidentūras ES Padomē galvenie akcenti un prioritātes. Prezidentūras darba programmas izstrāde ir daudzpakāpju process un tajā mijiedarbojas dažādi elementi - Eiropā un pasaulē aktuālie notikumi, Eiropas Komisijas ilgtermiņa plāni, starptautisko organizāciju darba kārtība, ES dalībvalstu un ES institūciju intereses, no iepriekšējām prezidentūrām „mantotie” darba kārtības jautājumi un pašas prezidējošās valsts prioritātes. Latvijas uzdevums ir apzināt visus šos elementus un atspoguļot tos savā darba programmā izsvērtā un sabalansētā veidā – tā, lai tā būtu interesanta Latvijai, citām ES dalībvalstīm, ES institūcijām un partneriem ārpus ES. 2013.gadā nacionālā līmenī plānots turpināt debates par vairākiem publiskajās diskusijās izvirzītajiem virzieniem:

1.konkurētspēja, cilvēkdrošība, vide, pilsoniskā līdzdalība:

Diskusijās 2012.gadā tika plaši apskatīti jautājumi, kas saistīti ar vides, ekonomikas un cilvēka sabalansētu attīstību. Aktuāli ir gan jautājumi, kas saistīti ar vides ilgtspēju: tīras vides un bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, piesārņojuma mazināšana Baltijas jūrā, bioloģiskās lauksaimniecības attīstība, energoefektivitāte un videi draudzīgu enerģijas avotu izmantošana, gan arī tēmas, kas saistītas ar cilvēka dzīves kvalitātes uzlabošanu un cilvēkdrošību: nodarbinātības veicināšana, inovāciju un uzņēmējdarbības sekmēšana, lauku teritoriju harmoniska attīstība, pilsoniskā līdzdalība, sociālā iekļaušana un sabiedrības veselība. Latvija prezidentūras laikā aizstāvēs tādu attīstības modeli, kas veicina ekonomisko izaugsmi un konkurētspēju, vienlaikus saglabā apkārtējo vidi un pozitīvi ietekmē cilvēkdrošību.

2015.gads Eiropā un pasaulē būs īpaši nozīmīgs, jo tiks pārskatīti Apvienoto Nāciju Organizācijas Tūkstošgades attīstības mērķi, notiks sarunas par jaunu globālu vienošanos klimata pārmaiņu mazināšanai, kā arī tiks veikts stratēģijas gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei „Eiropa 2020” vidus posma izvērtējums. Latvija vismaz pusgadu būs visu šo procesu priekšgalā, līdz ar to tuvākajos gados Latvijai ir būtiski aktīvi piedalīties diskusijās par starptautiskās attīstības politikas jautājumiem, tajā skaitā, par jauno attīstības politikas ietvaru pēc 2015. gada. Latvija lepojas ar savām nevalstiskajām organizācijām, kas aizsāka veiksmīgo iniciatīvu 2015. gadu ES veikt attīstības sadarbībai.

2. Baltijas jūras reģiona attīstība:

Prezidentūras laiks ir labvēlīgs Baltijas jūras reģionam aktuālo jautājumu izvirzīšanai priekšplānā, jo Latvijai tāpat kā līdz šim ES Padomē prezidējošajām Baltijas jūras reģiona valstīm savas ES prezidentūras laikā būs jāorganizē ES Stratēģijas Baltijas jūras reģionam forums, izvērtējot progresu stratēģijas mērķu sasniegšanā. 2013.gada maijā Latvijā notiks Baltijas Attīstības foruma samits, jūnijā Eiropas Komisija publicēs visaptverošu novērtējumu par makroreģionālo stratēģiju sasniegumiem, jūlijā sākas Lietuvas prezidentūra ES Padomē – valsts pārvaldei jāizmanto visi šie instrumenti, lai sagatavotu priekšlikumus stratēģijas virzībai Latvijas ES prezidentūras laikā. Tā nodrošinās ciešu sadarbību ar Lietuvu un Igauniju savas prezidentūras prioritāšu un aktivitāšu izveidē.

3. sadarbība ar starptautiskajiem partneriem:

Iepretim Itālijai, kuras prezidentūras prioritāte būs Vidusjūras reģions un Āfrikas valstis, un Luksemburgai, kas pievērsīs lielāku uzmanību Latīņamerikas un Karību jūras valstīm, Latvija savas prezidentūras laikā plāno aktīvi virzīt Austrumu partnerības politiku ES līmenī, tā sekmējot Austrumu partnerības valstu tuvināšanos ES un tādējādi arī drošību, stabilitāti un pārticību reģionā. Nozīmīgs instruments izvirzīto prioritāšu īstenošanā būs Latvijā notiekošais Austrumu partnerības samits.

Ievērojot pakāpenisku atbildības nodošanu Afganistānas valdībai šajā valstī, kā arī Latvijas iestrādes Afganistānā un plašākā Centrālās Āzijas reģionā, Latvija prezidentūras laikā vēlas celt šī reģiona profilu Eiropas Savienības ārpolitikā drošības, ekonomikas, kā arī enerģētikas jautājumos, izmantojot ES Centrālās Āzijas stratēģiju, kā arī instrumentus sadarbībai ar Afganistānu.

Attīstoties sarunām par ES un ASV brīvās tirdzniecības līgumu, Latvija prezidentūras laikā vēlas veicināt progresa panākšanu šajā jautājumā, ievērojot abu pušu ieinteresētību brīvās tirdzniecības veicināšanā globālā līmenī.

2015.gads būs nozīmīgs gads arī Latvijai prioritārajā Centrālāzijas reģionā. Lai arī plānots, ka NATO misija Afganistānā noslēgsies 2014.gada beigās, turpmākajā posmā būs veicama virkne pasākumu reģiona tālākai politiskai un sociālekonomiskai stabilizācijai.

4. sabiedrības līdzdalība un informācijas sabiedrība:

Ņemot vērā to, ka aizvien vairāk mūsdienu saziņas, dokumentu aprites, preču un pakalpojumu plūsmas notiek virtuālajā vidē, Eiropas Savienībā nepieciešama gan vienotā digitālā tirgus un e-komercijas, gan e-veselības, e-izglītības, e-tiesiskuma, gan kultūras mantojuma digitalizācijas attīstība. Vienlaikus svarīgi attīstīt digitālās prasmes, lai nodrošinātu informācijas pieejamību un vienlīdzīgas iespējas visiem darboties virtuālajā vidē. Būtisks informācijas sabiedrības attīstības priekšnoteikums ir informācijas drošība. Lai arī kibernetikas drošība primāri ir NATO kompetence, arī Eiropas Savienība ir spērusi pirmos soļus vienotas pieejas izstrādē - un Latvijai ir iespēja būt šo iniciatīvu priekšgalā.

AM_271212; Ārlietu ministra ikgadējais ziņojums par paveikto un iecerēto darbību valsts ārpolitikā un Eiropas Savienības jautājumos

Labvēlīgs apstākļi informācijas sabiedrības aspektu izvirzīšanai priekšplānā ir Latvijas prezidentūra Baltijas Ministru padomē 2013.gadā, jo vienota digitālā tirgus izveide ir Baltijas Ministru padomes prioritāte. 2015.gadā ir plānots ANO Pasaules informācijas sabiedrības samits, kurā tiks izvērtēti 2003. un 2005.gadā izvirzītie globālie mērķi informācijas sabiedrības attīstībā un digitālās plaissas mazināšanā.

Migrācijas procesu rezultātā dažādos pasaules reģionos arvien vairāk veidojas kādreiz Eiropas Savienības valstīs dzīvojošo pilsoņu diasporas, kuras ir ieinteresētas saglabāt saikni ar savām kādreizējām mītnes zemēm. Eiropas Savienības apsvērumos šis jautājums līdz šim nav ieguvis augstu vietu. Latvija meklēs iespēju, kā arī institucionālus un praktiskus risinājumus šo diasporu aktīvākai izmantošanai Eiropas Savienības dalībvalstu interesēs.

Latvijas pieredze sabiedrības līdzdalības instrumentu veidošanā un izmantošanā var bagātināt ES un tai palīdzēt mazināt pieaugošu uzticības krīzi. Latvijā un citās ES dalībvalstīs sabiedrība prasa lielāku caurspīdīgumu lēmumu pieņemšanā, kā arī plašāku līdzdalību lēmumu pieņemšanā. Latvijas prezidentūra un laika posms līdz tai tiks izmantota, lai panāktu nepieciešamās pārmaiņas ES līmenī un īstenotu Līgumā par Eiropas Savienību 11. panta pirmajā un otrajā daļā noteikto strukturēto un regulāro dialogu ar sabiedrību, kā arī stiprinātu ES vērtības un veicinātu dialogu pilsoniskās sabiedrības organizāciju starpā.

ES daudzgadu budžets 2014.-2020.gadam

Ievērojamu ietekmi uz Latvijas tālāko tautsaimniecības attīstību atstās sarunas par ES daudzgadu budžetu. Latvijas interesēs ir nodrošināt vienošanos par ES daudzgadu budžeta 2014. – 2020. gadam ietvaru, jo tas labāk atspoguļotu Latvijas intereses nekā ES budžeta ikgadēja apstiprināšana⁴. Ikgadēja budžeta apstiprināšana varētu kavēt apjomīgu projektu īstenošanu, kuru plānošana un īstenošana ilgtu vairākus gadus.

Sarunas notiek situācijā, kad dažādas puses rosina ES budžeta kopapjomu samazināt: saskaņā ar jaunāko priekšlikumu Kohēzijas politikas finansējumu piedāvāts samazināt par 18 miljardiem eiro, bet Kopējās lauksaimniecības politikas finansējumu - par 17,5 miljardiem eiro.

Būtiski ir panākt vienošanos gada pirmajos mēnešos, lai nekavētos saistīto regulu apstiprināšana un attiecīgi politiku īstenošana. Neatkarīgi no sarunu iznākuma, ir būtiski, lai plānotajā laika periodā piešķirtais finansējums tiktu ieguldīts un apsaimniekots mērķtiecīgi un efektīvi, prioritārām nozarēm.

Atbalsta panākšana Latvijas dalībai eiro zonā

2013.gadā īpaši svarīgi būs pielikt valdības pūles eiro ieviešanas kritēriju ievērošanas jomā. Eiro ieviešana uzlabos valsts kredītreitingu, sniegs labākas iespējas finanšu līdzekļu aizņēmumam starptautiskajos tirgos, sniegs konkrētus ieguvumus valsts iedzīvotājiem un uzņēmējiem, izvairoties no valūtu konvertācijas izmaksām.

⁴ Latvijas intereses definētas sadaļā pie 2012.gada.

Pievienošanās eiro zonai, ko paredz arī Latvijas ES pievienošanās līgums, būs svarīga arī politiski, jo izslēgs jebkādu iespēju, ka Latvijas intereses un viedoklis varētu netiktu pienācīgi ņemts vērā Eiropas nākotnes diskusijā, kas drīzāk varētu notikt, ja Latvija nepievienojas kopīgajai valūtai.

Lai Latvija saņemtu eiro zonas atbalstu Latvijas vēlmei pievienoties eiro 2014.gada 1. janvārī, 2013.gada pirmajā pusē tiks vērtēta Latvijas gatavība eiro, atskatoties uz 2012.gada ekonomisko sniegumu. Sadarbībā ar citām institūcijām, Ārlietu ministrijas uzdevums ir nodrošināt visu Latvijas partneru eiro zonā atbalstu eiro ieviešanai Latvijā, kā arī aktīvāk skaidrot Latvijas iedzīvotājiem īstermiņa un ilgtermiņa priekšrocības un veicināt sabiedrības uzticēšanos un atbalstu eiro, tostarp sadarbībā ar uzņēmējus pārstāvošām organizācijām, piemēram, LDDK, realizētās kampaņas „Godīgs eiro ieviesējs” veidā.

Ārējās ekonomiskās attiecības

Ņemot vērā esošo eksporta kapacitāti un ar to saistītos iespējamus riskus Latvijas tradicionālajos eksporta preču noieta tirgos, Latvijas eksportētājiem būs jāturpina apgūt jauni un Latvijai mazāk tradicionāli noieta tirgi. 2013. gadā tiks turpināts darbs pie ES divpusējo tirdzniecības un investīciju līgumtiesiskās bāzes paplašināšanas, piemēram, ar Kanādu, Indiju un Singapūru. Tāpat plānotas augsta līmeņa Latvijas valsts amatpersonu ar plašu uzņēmēju piedalīšanos vizītes uz Afganistānu, Mjanmu, Indiju, Uzbekistānu, Ziemeļāfriku, ASV, kā arī Austrāliju un Jaunzēlandi, kā arī citām valstīm saskaņā augstu valsts amatpersonu ekonomiska rakstura vizīšu kalendāru 2013.gadam.

Lai Latvija tiktu uzaicināta pievienoties OECD 2013.gadā, Ārlietu ministrija un nozaru ministrijas turpinās darbu ar OECD dalībvalstīm, organizācijas sekretariātu, kā arī aktivizēs sadarbību konkrētu OECD instrumentu ietvaros.

Ārlietu ministrija pabeigs vēstniecību tīkla koncepcijas izstrādi, kurā tiks piedāvāts valdībai, ievērojot valsts budžeta finansiālās iespēja, lemt par jaunu diplomātisko misiju atvēršanu valstīs, kurām ir ekonomiskās sadarbības potenciāls ar Latviju, piemēram, Indijai un Brazīlijai, kā arī koncepcijas, kas paredzēs ārējo ekonomisko sakaru koordinācijas tālāku pilnveidošanu dažādu Latvijas institūciju starpā.

Ārlietu ministrija sadarbībā ar citām institūcijām turpinās popularizēt „Ziemeļu apgādes” tīklu, tā tālāku komercializāciju un Latvijas preču iepirkumu apjoma palielināšanu, kā arī piedāvāt ostas un infrastruktūru ISAF valstu kravu pārvadājumu nodrošināšanai, t.sk., pretējā virzienā – no Afganistānas.

Reģionālā sadarbība

2013. gadā darba kārtībā joprojām būs Latvijai aktuāli enerģētikas un transporta infrastruktūras projekti, lai stiprinātu Latvijas un Baltijas valstu enerģētisko drošību, kā arī transporta infrastruktūras savienošanu ar citām ES dalībvalstīm. Latvija turpinās iestāties par tādu risinājumu meklēšanu, kas ievēro reģiona valstu intereses, taču vienlaicīgi skaidri ievērojot Latvijas prioritātes. Visaginas atomelektrostacijas projekta tālākā attīstība būs

atkarīga no Lietuvas valdības un Seima lēmuma par tā turpināšanu. Aktualitāti joprojām saglabās dialoga stiprināšana Baltijas valstu starpā, sadarbība ar Ziemeļvalstīm, Poliju un Vāciju. Turpināsies Baltijas enerģijas tirgus starpsavienojumu plāna (BEMIP) īstenošana, kā arī Latvijai ir svarīgi iekļaut enerģijas starpsavienojumu projektus Kopējas intereses projektu sarakstā, kurus potenciāli varētu finansēt CEF ietvaros. Tāpat Latvijai ir būtiski pievienoties NordPoolSpot elektroenerģijas biržai, kas provizoriski varētu notikt 2013.gada 3.jūnijā.

2013.gadā Latvija kļūs par prezidējošo valsti Baltijas Ministru Padomē un Baltijas Asamblejā. Latvija koncentrēsies uz sekojošu prioritāšu sasniegšanu:

1) konkurētspējas un uzņēmējdarbības vides uzlabošana reģionā, t.sk., caur harmonizētas nodokļu sistēmas attīstību starp visām Baltijas valstīm, kā arī Vienota digitālā tirgus un Baltijas Inovatīvo pētījumu infrastruktūras (jeb BIRTI) izveidošanas.

2) sadarbības nostiprināšana ar Ziemeļvalstīm, koordinējoties attiecībā uz starptautiskās politikas dienas kārtības jautājumiem, veicinot savstarpēju atbalstu kandidatūrām starptautiskajās organizācijās, kā arī strādājot pie kopīgu diplomātisko pārstāvniecību izveides vai savstarpēju diplomātu izvietojumu atsevišķu valstu misijās. Aktualitāti nezaudēs arī arvien pieaugošā sadarbība drošības jomā.

3) enerģētikas un transporta jautājumi - Baltijas gāzes tirgus atvēršanas jautājumi un ar to saistītie tiesiskie, ekonomiskie un politiskie aspekti.

2013. gada maijā Rīgā tiks organizēts 15. Baltijas attīstības foruma samits. Tā mērķis ir veicināt Baltijas un Ziemeļvalstu sadarbības padziļināšanu, vienlaikus nostiprināt Latviju kā krīzi veiksmīgi pārvarējušas valsts tēlu ar lielu izaugsmes potenciālu, kā arī popularizēt Rīgu kā starptautisko pasākumu norises vietu.

Sadarbībā ar Poliju un Vāciju paralēli aktīvajam politiskajam dialogam un ekonomiskajām attiecībām svarīgi būs aktivizēt sadarbību izglītības jomā, kā arī tautsaimniecisko sakaru padziļināšanas kontekstā.

Drošības politika, transatlantiskās attiecības

2013.gadā pēc nesenās ASV prezidenta pārvēlēšanas darbu uzsāks viņa jaunā administrācija. Latvija sagaida, ka tā turpinās pievērst īpašu uzmanību dialoga stiprināšanai ar Eiropas Savienību. Latvija veidos attiecības ar jauno administrāciju, stiprinot iesāktās divpusējās saites politikas, drošības un aizsardzības, ekonomikas un izglītības jomās.

Ekonomisko problēmu iespaidā, ASV un vairākas Eiropas valstis turpina samazināt izdevumus valsts aizsardzībai, veicot vērienīgas bruņoto spēku un aizsardzības tirgus reformas, kā arī meklējot sadarbības iespējas kopīgu militāro spēju attīstībā. Tai pat laikā citu valstu tēriņi aizsardzībai pieaug. Ievērojot šo tendenci, kā arī to, ka ASV aizsardzības budžets joprojām ir ievērojami lielāks par visu Eiropas sabiedroto aizsardzības budžetu kopā, Latvijai ir pakāpeniski jāvirzās uz 2% no IKP izdevumu sasniegšanu aizsardzības jomā.

ASV, pievērsot pastiprinātu uzmanību Āzijas un Klusā okeāna reģionam, vienlaikus ir un paliek Eiropas valstu ciešākais sabiedrotais. Tieši tādēļ kopējas mācības uzskatāmi parāda gan NATO klātbūtni reģionā, gan dod iespēju stiprināt Eiropas militārās spējas. 2013.gadā

Baltijas reģionā notiks NATO Reaģēšanas spēku mācības *Steadfast Jazz 2013*, kuras sniegs iespēju sabiedrotajiem stiprināt kolektīvās aizsardzības spējas. Mācībās apmēra ziņā būs plašākās NATO mācības, kādas ir notikušas kopš 2006.gada. Latvijā atradīsies mācību apvienotais štābs, savukārt taktiskie vingrinājumi tiks veikti vairākās NATO valstīs vienlaicīgi.

Latvija turpinās atbalstīt ES civilo un militāro spēju attīstību, kas sniegtu Eiropas valstīm nepieciešamos krīžu vadības resursus. Latvija piedalīsies ES militārās jūras operācijā *EUNAVFOR Atalanta*, kā arī strādās, lai ES novērošanas misija Gruzijā uz Dienvidosetijas un Abhāzijas administratīvajām robežām būtu adekvāti nodrošināta.

Balstoties uz Saeimas un Ministru kabineta lēmumiem, Latvija turpinās dalību NATO ISAF operācijā Afganistānā sadarbībā ar Baltijas un Ziemeļvalstīm.

Attiecības ar Krievijas Federāciju

Latvijas interesēs arī turpmāk būs uz abpusējām interesēm balstīta sadarbība, t.sk., ekonomisko sakaru paplašināšana gan divpusējā, gan ES-Krievijas attiecību līmenī.

Divpusējo attiecību līmenī ir svarīgi turpināt un paplašināt praktisko sadarbību, t.sk., aktivizējot Starpvaldību komisijas darbu. Latvija cer uz politiskā dialoga stiprināšanu, virzoties uz stabilas un konstruktīvas attiecību dienaskārtības attīstīšanu.

Latvija ir ieinteresēta veicināt vienotu ES pieeju attiecībās ar KF un iestāsies par līdzsvarotu progresu visos dienaskārtības jautājumos, t.sk., Jaunais līgums, modernizācijas, enerģētikas, iesaldēto konfliktu risināšana, vīzu dialogs, dialogs par cilvēktiesību un likuma varas jautājumiem u.c. Latvijas interesēs ir panākt, lai KF lai konsekventi ievērotu PTO saistības un atturētos no jaunu protekcioņisko pasākumu ieviešanas, kas varētu potenciāli kaitēt Latvijas uzņēmēju interesēm.

Sadarbība ar diasporu

2013. gadā ir piešķirts finansējums sadarbības ar diasporu veicināšanai. Pēc Ekonomikas ministra iniciatīvas sagatavotie priekšlikumi reemigrācijas atbalstam tiks apstiprināti valdībā un turpmāk iekļauti to jautājumu lokā, ko skatīs Ārlietu ministrijas vadībā izveidotā darba grupa ar diasporas jautājumiem saistīto aktivitāšu koordinēšanai. Ārlietu ministrijas iesaiste sadarbībā ar diasporu būs vērsta uz Latviskās identitātes un saiknes ar Latviju uzturēšanu; diasporas politiskās un pilsoniskās līdzdalības veicināšanu; diasporas intelektuālā potenciāla piesaistīšanu ekonomikā, kultūrā, izglītībā un zinātnē, kā arī diasporas atgriešanās veicināšanu.

2013. gadā Ārlietu ministrija kopā ar Pasaules Brīvo Latviešu Apvienību un Latvijas Rūpniecības un tirdzniecības kameru rīkos Pasaules latviešu ekonomikas un inovāciju forumu Rīgā. 2013. gada vasarā sadarbībā ar Ekonomikas ministriju plānots arī konferences „Latvieši pasaulē – piederīgi Latvijai” turpinājums.

Attīstības sadarbība

AM_271212; Ārlietu ministra ikgadējais ziņojums par paveikto un iecerēto darbību valsts ārpolitikā un Eiropas Savienības jautājumos

Latvijas divpusējās attīstības sadarbības pamatā ir Latvijas ieinteresētība veicināt ES Austrumu partnerības valstu un citu Latvijai svarīgu partnervalstu, t.sk. Centrālāzijas valstu stabilu attīstību tiesiskuma un demokrātijas virzienā, atbalstīt to centienus veidot ciešākas attiecības ar Eiropas Savienību, kā arī veicināt to izaugsmi ar Latvijas ekspertīzes palīdzību.

Attīstības sadarbības politikas divpusējais budžets 2013.gadā saglabāts iepriekšējā gada apjomā, t.i. 50 269 LVL un tas, lai arī nepietiekamā apjomā ļaus turpināt dažus veiksmīgi uzsāktos projektus prioritārajos virzienos, t.sk. Moldovā, ar kuru iepriekšējos gados jau ir veikta virkne projektu, kā arī atbalstīt nevalstiskās organizācijas ar līdzfinansējumu attīstības sadarbības un attīstības izglītības projektiem. Tuvākajos gados ir svarīgi palielināt attīstības politikas budžetu, lai atsāktu atbalstīt Latvijas ekspertu īstenotus projektus Latvijas attīstības sadarbības politikas prioritārajās jomās, kā arī attīstības izglītības projektus, lai vecinātu sabiedrības izpratni par Latvijas lomu ilgtspējīgas globālās attīstības veicināšanā. Ieguldījuma palielināšana attīstības sadarbības jomā ir nozīmīga arī kontekstā ar Latvijas prezidentūru Eiropas Savienības Padomē 2015.gada 1.pusē, ņemot vērā attīstības sadarbības nozīmīgo lomu ES ārpolitikā.

Sabiedrības līdzdalība un komunikācija ar sabiedrību

Ārlietu ministrija īstenos sabiedrībai maksimāli iesaistošu, atvērtu un caurspīdīgu ārpolitiku, nodrošinot iespējas pilsoniskajai sabiedrībai un ekspertiem piedalīties ārpolitikas veidošanā. Ārējā darbībā iesaistītie dalībnieki, tostarp Latvijas nacionālā līmeņa pārvaldes iestādes, pašvaldības, sociālie partneri un nevalstiskais sektors turpinās koordinēt savu darbību un nodrošināt efektīvu informācijas apriti, lai īstenotu veiksmīgu interešu aizstāvību starptautiskajā mērogā.

Ārlietu ministrija pilnveidos un paplašinās sadarbību ar šiem partneriem, nodrošinot pilsoniskās sabiedrības ciešāku iesaisti ārpolitikas veidošanā, nostiprinot komunikāciju ar sabiedrību par Latvijas ārpolitikā svarīgiem jautājumiem 2013. gadā un rezultātiem Latvijas interešu aizstāvībā, īpašu uzmanību pievēršot Latvijas prioritātēm sarunās par ES daudzgadu budžetu.

Vienlaikus Latvija atbalstīs sabiedrības līdzdalības mehānismu radīšanu un attīstību ES un starptautiskajā līmenī.